

Predhodna objava / 1.03

Damjana Žbontar

SPREMENLJIVA USODA LJUBLJANSKIH ULIČNIH IMEN

S padcem socializma in rušenjem berlinskega zidu so politični rituali, simboli in moč postali vroča tema politične antropologije.

Raziskovanje političnih ritualov in simbolov je bilo na območju nekdanje Jugoslavije vse do začetka devetdesetih let prejšnjega stoletja precej nevhvaležna in nezaželen raziskovalna tematika.

Ena prvih raziskovalk je bila Lydija Sklevicky s svojima člankoma *Izmišljanje tradicije: od kada se zapravo i zašto slavi međunarodni dan žena* leta 1988 in *«Nova» Nova godina - od «Mladog» ljeta k političkom ritualu* leta 1996. Predlani pa je Dunja Rihtman Avguštin izdala knjigo *Ulice moga grada*, v kateri je zbrala članke o etno-antropološkem raziskovanju političnih ritualov in simbolov, njihovem vplivu na vsakdanjik, o času in socialističnih praznikih v tranziciji. V Sloveniji se je v drugi polovici devetdesetih te problematike dotaknil Božidar Jezernik s članekom *Spomeniki v vetru sprememb* in knjigo *Dežela, kjer je vse narobe*.

Proučevanje sodobnih političnih ritualov in simbolov poleg političnih pritiskov ovira tudi dejstvo, da so nevidni del našega vsakdanjika in jih zato težje prepoznamo kot del zgodovinskega, družbenega in kulturnega procesa. David Kertzer je v svojem delu *Ritual, Politics and Power* zapisal, da je politična moč v svojem bistvu nevidna. Prepoznavna je z ritualom in njegovo simboliko.¹

Politični rituali oblikujejo in hkrati ohranjajo politično identiteto. Naslanjajo se na zgodovino, tradicijo, ki jo ustvari politična oblast. Andrew Lass v članku *Romantic documents and political monuments* iz leta 1988 opisuje ustvarjanje narodne zgodovine pri Čehih od apokrifnih pisanj kot zgodovinskega dejstva in poveljevanja le-teh v leposlovju, ki je navadno realistično in zato tudi prepričljivo, do gradnje celotnega zgodovinskega okolja, kjer se zgodovina opredmeti s političnimi simboli, ki so del vsakdanjika,² kot so poštne znamke, denar, imena ulic in trgov...

Politični simboli so skrbno izbrani ter hkrati povsem navadni in neopazni delci naše stvarnosti. Uporabljamo jih in sprejemamo, pri tem pa ne razmišljamo, da pomenijo povsem določeno politično in ideološko usmeritev³ političnega sistema, ki z nadzorom časa (določanjem praz-

nikov) in poimenovanjem urbanega prostora vsiljuje posameznikom svoj ritem življenja in z njim določene vrednote.

Proučevanje dinamike spreminjanja imen mestnih ulic in trgov posredno omogoča proučevanje zgodovine vodilne državne ideologije,⁴ njenih razkolov in kontinuitet. Po političnih spremembah v vzhodni Evropi med letoma 1989 in 1990 se je od Berlina do Tirane usul plaz spreminjanja ulične toponimije. Zanimanje evropskih etnologov, antropologov in zgodovinarjev je raslo. Naj naštejem le nekaj najpomembnejših: Maoz Azaryah, Marc Auge, Ernest Gellner, Hermine De Soto.

Pri nas je o uličnih imenih in njihovem spreminjanju pisal zgodovinar Vlado Valenčič v knjigi *Zgodovina ljubljanskih uličnih imen*, ki je izšla ob koncu osemdesetih let prejšnjega stoletja in je v javnosti zbudila precejšen odziv, saj so ljubljanska ulična imena doživela samo v zadnjih petdesetih letih kar nekaj sprememb.

Nekaj ulic in trgov v Ljubljani je ohranilo imena še iz začetkov mestnega obstoja. Najstarejša označujejo mestne dele (na primer Gradišče) ali predmestja, redkeje ulice. Ker je bilo mesto majhno in prebivalstvo maloštevilno, so splošni nazivi mestnih delov zadostili potrebi po orientaciji in krajevnem označevanju hiš in zemljišč.⁵ Ulična imena so nastajala in se spreminjala neodvisno od mestne in državne uprave. Mestne in državne oblasti so po potrebi uporabljale imena, ki so bila razširjena med ljudstvom. Če so hoteli v spisih natančneje označiti hišo ali zemljišče, so si pomagali s splošnimi krajevnimi označbami, navajanjem imen lastnikov in omenjanjem bližnjih pomembnejših stavb - cerkva, samostanov, mestnih vrat in mostov.⁶ Nekatera imena ulic so se ohranila, druga spremenila. Če so se spremenile stare ulične značilnosti, je bil pozabljen tudi razlog za staro imenovanje; nove lastnosti, ki so jih ulice pridobile, pa so dajale pobudo za nastanek novih imen.

1 Dunja Rihtman Avguštin, *Ulice moga grada: antropologija domačeg terena*. Beograd 2000, 10.

2 Dunja Rihtman Avguštin, *O konstrukciji tradicije u naše dane*. V: Narodna umjetnost 29, Zagreb 1992, 29.

3 Dunja Rihtman Avguštin, nav. delo, Beograd 2000, 38.

4 Prav tam, 39.

5 Vlado Valenčič, *Zgodovina ljubljanskih uličnih imen*. Ljubljana 1989, 8.

6 Prav tam, 22.

Leta 1770 je bila opravljena aritmetična hišna numeracija,⁷ konec 18. stoletja pa je izšel predpis o označevanju ulic, in sicer s črnim napisom na zidu prve in zadnje hiše v ulici.⁸ Imena ulic je določal magistrat, prebivalci niso imeli pravice do odločanja. Črni napisi na zidovih hiš niso bili odporni proti vremenskim razmeram. Ker jih mesto ni obnavljalo, so imena utonila v pozabo, še posebno tista, ki so bila ljudem vsiljena.

Pomlad narodov – leto 1848 – je pomembna tudi za ljubljanske ulične napise. S postopnim uvajanjem slovenskih uličnih imen in drugih javnih napisov se je začela »mehčati« do takrat izrazito nemška podoba mesta Ljubljane in njenih predmestij.⁹

Leta 1876 so uveljavili tako imenovano Winklerjevo¹⁰ metodo oštevilčevanja hiš, po kateri so na desni strani ulice soda, na levi liha števila, ulice pa potekajo iz središča mesta proti obrobju.¹¹ Tako so uvedli red, kakršnega so že poznali na Dunaju in v nekaterih drugih evropskih mestih. V Ljubljani je bilo takrat približno 140 ulic. Poimenovali so Mestni trg, Poljansko, Vegovo, Karlovsko, Zoisovo ...

S krepitvijo narodne zavesti v 19. stoletju, zlasti proti koncu stoletja, ko je bil župan Ivan Hribar, so postala ulična imena sredstvo v narodnostnih bojih med Slovenci in Nemci.¹² Pri poimenovanju ulic naj bi obveljalo načelo, naj se v uličnih imenih zrcali zgodovinski razvoj mesta, obenem pa se v njih ohrani spomin na osebe, ki so bile zaslužne za mesto in narod. V tem času so spremenili še obliko in barvo uličnih tabel.¹³ Nove table so (bile) v barvah mesta Ljubljane – belo-zelene. Pravica do samo slovenskih napisov se je dokončno uveljavila po demonstracijah leta 1908.

Obsežno preimenovanje so ljubljanske ulice doživele leta 1919 po razpadu avstro-ogrske monarhije, ko so svoja ulična imena izgubili cesar Franc-Jozef in drugi člani monarhije. Zamenjali so jih Aleksander, Zrinjski, Frankopan, Aškerc, Krek ... Podobna je bila tudi usoda mostov, na primer jubilejni most cesarja Frana Josipa je postal Zmajski most.¹⁴

Naslednji val preimenovanj je bil leta 1923. To je bilo množično preimenovanje, saj so se mestu priključila še nekatera okoliška naselja. Na seji občinskega sveta 25. maja 1923 so bila sprejeta načela za preimenovanje:¹⁵

1. Stara in zgodovinska imena naj se ne spreminjajo. Imena še živečih osebosti naj se ne bi uporabljala.
2. Pri poimenovanju naj se upošteva predvsem ljubljanska in slovenska zgodovina; tisto, kar bi se moglo imeti za kleeplastvo, pa naj odpade.
3. Uredijo naj se nazivi pot, ulica, cesta, in sicer po njihovi velikosti.
4. Upoštevajo naj se učenjaki, umetniki in drugi kulturni delavci iz naše starejše zgodovine.
5. V pošteev naj pridejo najprej imena ljubljanskih, potem slovenskih, nato slovanskih in končno drugih zaslužnih mož. Pri tem naj se ne upoštevajo samo leposlovci in jezikoslovci, temveč tudi kiparji, slikarji, glasbeniki in drugi.
6. Posebno reprezentativni trgi, ceste in ulice naj se poimenujejo tudi po posebno odličnih osebnostih.
7. Spremenijo naj se vsa imena, ki so nepomembna, razen tistih, ki imajo zgodovinski pomen ali so se udomačila.

8. Upoštevati je treba znamenite dogodke iz svetovne vojne, prevrata in dele slovenske domovine zunaj meja naše države.

Šesto in sedmo načelo puščata občinskemu svetu precej svobode pri spreminjanju imen. Določb o tem, katero ime je pomembno in katero ne, pa načela iz leta 1923 ne obsegajo.

V začetku dvajsetih in tridesetih let prejšnjega stoletja sta bila aktualna jugoslovanstvo in slovanstvo. Poimenovali so Ulico Majke Jugovičev, Svetosavsko ulico ... Med drugimi so Turjaški trg preimenovali v Marxov trg, čez pet let pa v Novi trg.¹⁶

Italijanska okupacija leta 1941 je pobrala z ulic Karadordevičev ter vse, kar je spominjalo na jugoslovanstvo in vojaške nasprotnike (preimenovanje Ameriške in Ruske ceste). Ljubljana je dobila Cesto Viktorja Emanuela III. (prej Bleiweisova ulica), Ulico 3. maja (prej Aleksandrova, današnja Cankarjeva ulica) in Rimski trg (prej Krnjača Petra trg).¹⁷ Italijanske oblasti niso preimenovali Kongresnega trga v Mussolinijev trg, čeprav je obstajal tak predlog, niti ne Tyršev ulice v Cesto Adolfa Hitlerja.¹⁸

Nova Jugoslavija je po letu 1952 spremenila vse, kar je dišalo po starem režimu in »svetem«. Komunistična oblast se je dobro zavedala vpliva simboličnega naboja prostora, zato je sistematično in avtoritarno spreminjala imena trgov in ulic po vsej Jugoslaviji, še posebno v večjih mestih in njihovih središčih. Pomembno je bilo preimenovanje ključnih točk – največjih, najlepših trgov in najširših cest. Iz slovenskega zgodovinskega spomina se je mudilo izbrisati nekatera imena in uveljaviti nova. Spremembe so napovedovale in označevale prihajajočo politično usmeritev in program. Svoje ulice so izgubili Janez Vajkard Valvasor, duhovnik in meceni Luka Knafelj, politik in teolog Anton Korošec, Jakob Schell pl. Schellenburg, misijonarja in raziskovalca Friderik Irenej Baraga in Ignacij Knobelhar, sv. Jakob, sv. Florijan, sv. Peter ... Zamenjali so jih junaki narodnoosvobodilnega boja, heroji, politiki ... vse do političnih pretresov v začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja.

Zadnje preimenovanje so ljubljanske ulice doživele po osamosvojitvi Slovenije leta 1991. Preimenovanja so bila dvojna – vračanje imen iz predvojnega obdobja z ustreznimi zgodovinsko-simbolično vrednostjo ali uvajanje povsem novih.¹⁹ Sprva je bil cilj preimenovanja temeljito brisanje ostankov socializma in narodnoosvobodilnega boja, pozneje pa tudi vračanje starih, zgodovinskih imen.²⁰ Oživiljanje pozabljenih in prepovedanih tradicij, simbolov in novih nacionalnih političnih ritualov je bilo premišljena politična akcija in manipulacija ter spontan odgovor na spremembe leta 1952.²¹

Kot šolski primer preimenovanja v zgodovini ljubljanskih uličnih imen naj navedem Slovensko in Dunajsko cesto, ki sta kot osrednji, najširši in najdaljši ljubljanski cesti doživeli največ sprememb, saj sta bili zaradi svoje lege in velikosti najprimernejši za nosilke pomembnih, večinoma političnih imen:

- Dunajska cesta (1876–1932),
- Tyrševa cesta (1932–1941),
- Bleiweisova cesta (1941–1943),
- Cesta Viktorja Emanuela III. (1941–1943),

- Dunajska cesta (1943-1948),
- Ciril-Methodova cesta (od železniške proge do mestne meje pri Ježici; 1943-1948),
- Tyrševa cesta (1948-1952),
- Schellenburgova²² ulica - od Cankarjeve ceste do Trga osvoboditve (1876-1952),
- Kardeljeva ulica (1952-1954),
- Titova cesta (1952-1991),
- Dunajska cesta (1991-?).

Od leta 1876 so mestne uprave izbirale in določale ulična imena po različnih merilih. Ta so se spreminjala s političnimi razmerami in novimi zgodovinskimi dogodki. Postalo je skoraj pravilo, da je vsaka nova mestna uprava, ki je nameravala imenovati ali preimenovati več ulic, postavila načela, po katerih je/bo to izpeljala. Med temi načeli sta bila skoraj vedno na prvem mestu upoštevanje in ohranjanje starih obstoječih in uporabljenih nazivov. Vendar pogosto tega načela niso upoštevali, niti drugih, ki naj bi zagotovila načrtno in sistematično mestno nomenklaturu. Političen pritisk je bil navadno premočen in se ni oziiral na dotedanje določbe. Pravica do poimenovanja in razimenovala sodi pač med privilegije oblasti - in tudi tu je možna tako raba kot zloraba.²³ Seveda so bila z novo vlado in komisijo mestnega sveta MOL za preimenovanje ulic in naselij leta 1991 sprejeta tudi nova pravila. Preimenovanje ulice lahko predlaga vsakdo, seveda s strinjanjem komisije in mestnega sveta. Predlog mora upoštevati nekatera temeljna načela:²⁴

1. ime ulice mora biti kratko, praviloma naj ne bi imelo več kot 24 znakov,
2. biti mora preprosto, jasno, lahko izgovorljivo in jasno zapisljivo,
4. v imenu naj ne bo kratic in števil,
5. ulice se lahko poimenujejo po osebnostih, geografskih pojmi, zgodovinskih dogodkih, lokalnih in ledinskih imenih ali posebnostih,
6. najprej naj se predlagajo ljubljanska oziroma slovenska in šele nato druga imena,
7. ulica se ne sme poimenovati po še živem človeku,
8. predlagano ime mora biti navedeno vsaj v eni od javnih publikacij, bodisi v leksikonu bodisi v enciklopediji.

Javno mnenje o spremembah je - kot vedno - različno. Opaziti je od velikega navdušenja zaradi dolgo pričakovane uresničitve mitskih nacionalnih ciljev do ogorčenja nad vnovičnimi spremembami. Starejšim Ljubljancem, ki so živeli in odrasli v Ljubljani pred letom 1952, zadnji dve preimenovanji ne pomenita veliko. Še vedno uporabljajo večino starih imen. Mladim se zdi preimenovanje nesmiselno, ker je to zgolj zapravljanje časa, denarja ... (na primer sprememba imen štirinajstih ulic v centru Ljubljane je stala približno pet milijonov tolarjev),²⁵ drugi so samo za nekatere spremembe večjih cest. Tretji opozarjajo, naj se komisija pri MOL odslej vendarle izogiba političnih in verskih poimenovanj, saj je v vseh teh letih postalo jasno, da jih pozneje največkrat preimenujejo. Preimenovanje ulic in trgov se lahko proučuje na ravni političnih simbolov in ideologij ali pa človeškega vsakdanjika. Zastavljajo se nam vprašanja - ali opazamo imena

ulic, kaj nam povedo, kako dobro poznamo zgodovinsko ozadje, kako se dejansko orientiramo v mestu ...²⁶ Maoz Azaryah v člankih *Die Umbenennung der Vergangenheit* in *Die Politik der symbolischen Architektur der Stadt Ost-Berlin* v začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja razlaga imena ulic kot besedilo mesta. Pravi, da kulturno in zgodovinsko ozadje mesta ni samo arhitektura, ampak tudi arhitektura, ki jo opredeljuje kot celoto urbane arhitekture in besedila, ki jo označuje. V imenih ulic se srečujeta vladajoča ideologija in vsakdanje življenje. V arhitekturi slovenskih mest obstajata dve vrsti poimenovanj. Prva so stara poimenovanja, ki se naslanjajo na okolje in tradicionalna imena predmestij (Gradišče, Trnovo, Prule...), ki se stapljajo z mestom. Druga pa so liki in imena narodnega panteona - osebe, zgodovinski dogodki in miti, ki so odvisni od politične moči.²⁷ Hermine De Soto v svojem članku *Symbolic Productions in the New East Side of Berlin* leta 1995 piše o imenih ulic kot vsakdanjih komunikacijskih znakih, o udomačenih simbolih, ki sčasoma postanejo del človeške biografije in identitete.²⁸ Posameznik zelo osebno doživlja spomine na zgodovinske dogodke in si jih prisvaja kot del svojega življenja.

Med posameznikom in prostorom, v katerem se vsak dan giblje in živi, se sčasoma splete intimen odnos, ki ga spremlja želja po obvladovanju. Človek je prostor s svojim bivanjem nekako posvojil, zato želi sodelovati pri spremembah, kar pa je le redko mogoče. V skrajnem primeru se zateče k izmišljevanju večinoma ironičnih vzporednih imen, kar pa seveda ne pomeni, da proces preimenovanja ne vpliva na njegov vsakdanjik.²⁹ »Ljud-

7 Prav tam, 22.

8 Prav tam, 33.

9 Andrej Vovko, Zgodbe o prekrščevanju starih ljubljanskih cest in ulic. V: Delo 14. junija 1990, 32/137, Ljubljana 1990, 18.

10 Mihael Winkler, dunajski tovarnar.

11 Vlado Valenčič, nav. delo, 51.

12 Marjan Drnovšek, Spremenljiva usoda uličnih imen. V: Naši razgledi 17. avgusta 1990, 39/15, Ljubljana 1990, 436.

13 Saša Vidmajer, Čas v zrcalu uličnih imen. V: Delo 1. marca 1990, 32/50, Ljubljana 1990, 6.

14 Andrej Vovko, nav. delo, 18.

15 Vlado Valenčič, nav. delo, 155, 157.

16 Damjan Franz, V imenih ulic se zgodovina pozna. V: Dnevnik 17. avgusta 2000, 223, Ljubljana 1990, 32.

17 Prav tam, 32.

18 Makso Šunderl, Dnevnik 1941-1945: v okupirani Ljubljani. Maribor 1993, 37.

19 Dunja Rihtman Avguštin, nav. delo, Beograd 2000, 45.

20 Prav tam, 48.

21 Dunja Rihtman Avguštin, nav. delo, Zagreb 1992, 40.

22 Jakob Schell pl. Schellenburg (1652-1715), trgovec, podjetnik in mecen.

23 Alenka Puhar, Imena kot kašipoti in ideološka gesla. V: Delo 2. junija 1990, 32/127, Ljubljana 1990, 28.

24 Damjan Franz, nav. delo, 32.

25 Božena Lipej, Pri teh odločitvah kaže upoštevati več vidikov, med drugim tudi gmotnega. V: Delo 4. aprila 1991, 33/79, Ljubljana 1991, 5.

26 Dunja Rihtman Avguštin, nav. delo, Beograd 2000, 51.

27 Prav tam, 52.

28 Prav tam, 40.

29 Prav tam, 56.

ska« toponimija nastaja spontano in postopno. Meščani s svojim poimenovanjem zadovoljijo željo po obvladovanju prostora, stavbe, ulice in trgi pa si zaradi anonimne ali drugačne zunanje podobe ter predolge izgovorjave prislužijo novo neuradno poimenovanje, na primer Kozolec³⁰ na Bavarskem dvoru, Peglezen³¹ na Poljanski cesti, Kanarček³² na Kopitarjevi, Prešerc namesto Prešernovega trga, Dolenka namesto Dolenske ceste ...

Ulična imena izražajo zgodovino naroda, življenje nekega mesta in njegovih prebivalcev. Spreminjanje ne pomeni le poseganje v zgodovinsko podobo mesta, ampak tudi identiteto stanovalcev, ki v teh ulicah živijo. Ulična imena so poleg arhitekture besedilo mesta, ki dajejo mestu kulturno-zgodovinski pečat. Vsakokratno preimenovanje postavi mesto spet na začetek pisanja njegove zgodovine, kajti vsako preimenovanje prekrije ostanke stare ureditve, tako da z uličnih imen ni mogoče prebrati nič drugega kot sedanjost.

Viri in literatura

KLADNIK, Darinka 1991: Ljubljanske metamorfoze. Ljubljana.

30 Stanovanjska stavba arhitekta Eda Mihevca, zgrajena po drugi svetovni vojni, zaradi svoje fasade spominja na kozolec.

31 Dolga, ozka hiša, ki po obliki spominja na likalnik (nem. Bügeleisen), je bila leta 1934 zgrajena po načrtih arhitekta Jožeta Plečnika.

32 Ob Kopitarjevi ulici je bilo po vojni zgrajeno upravno poslopje Cankarjeve založbe in zaradi rumene fasade dobilo ime Kanarček.

Predhodna objava / 1.03

Mateja Habinc

>>RDEČI MUZEJI<<

Muzeje (oziroma njihove enote), ki so nastali po drugi svetovni vojni in obiskovalcem predstavljali dogodke v zvezi s tako imenovano narodno osvoboditvijo, (ljudsko) revolucijo, je javnost v devetdesetih letih prejšnjega stoletja, med osamosvajanjem Slovenije, spremljala tudi z nekoliko drugačnega zornega kota. Nanj kažejo že za te ustanove uporabljani izrazi, kot so rdeči, komunistični, ideološki, režimski muzeji. Kateri so bili ti muzeji,¹ kakšne so bile spremembe, kako so se jim »zgodile« in kaj je o njih menila javnost² – s tem se ukvarja prispevek.

Ob koncu osemdesetih let prejšnjega stoletja je večina pokrajinskih, mestnih in drugih muzejev na Slovenskem pod svojo streho že sprejela tudi oddelke tako imenovane narodne osvoboditve oziroma (ljudske) revolucije. Kot pa kažejo viri, se je v omenjenem obdobju predvsem s slednjo ukvarjalo tudi šest muzejev: Muzej ljudske revolucije Slovenije (danes Muzej novejša zgodovine Ljubljana), Muzej narodne osvoboditve (v Mariboru, tako poimenovan še danes), Muzej revolucije Celje (danes Muzej novejša zgodovine Celje), Revirski muzej ljudske revolucije iz Trbovelj (danes Zasavski muzej), Koroški pokrajinski muzej revolucije (v Slovenj Gradcu, od leta 1951 do 1980 poimenovan kot Okrajni muzej narodnoosvobodilne borbe za Koroško, od leta 1991 Koroški pokrajinski muzej) in Muzej ljud-

ske revolucije Notranjske (iz Loža, deloval je v okviru Druženega centra Cerknica, njegovo dejavnost so njegove soustanoviteljice cerkniška, logaška in vrhniška občina v devetdesetih letih prenesle na Notranjski muzej Postojna). Eden od naštetih muzejev naj bi se torej ukvarjal z vsem slovenskim območjem, preostali pa s posamezno pokrajino oziroma njenim delom. Večina od muzejev naj bi zanimala tako imenovana (ljudska) revolucija, enega pa tako imenovana narodna osvoboditev. Kaj je to pomenilo in kakšne spremembe so se zgodile v devetdesetih letih, sem poskušala prikazati zgolj na treh primerih,³ in sicer današnjega Muzeja novejša zgodovine iz Ljubljane, Muzeja novejša zgodovine Celje in Muzeja narodne osvoboditve Maribor. Predhodnik Muzeja novejša zgodovine v Ljubljani⁴ je leta 1944 ustanovljen Znanstveni inštitut pri izvršnem odboru Osvobodilne fronte, ki je z arhivom, knjižnico, muzejem in galerijo skrbel za zbiranje, hranjenje in proučevanje gradiva o narodnoosvobodilnem boju. Leta 1948 je vlada LR Slovenije ustanovila Muzej narodne osvoboditve, ki je prevzel gradivo ukinjenega omenjenega inštituta in se leta 1951 preselil v Cekinov grad v Ljubljani. V uredbi o ustanovitvi tega muzeja kot državne institucije je med drugim zapisano, da je uredba izdana z namenom, »da se v širokih ljudskih množicah čimbolj poglobi poznavanje narodnoosvobodilne borbe in njenih pridobitev, da se postavijo trdni temelji za znanstveno preučevanje te dobe [...] in da se poznim rodovom ohranijo spomini na to ju- naško zgodovinsko dobo« (Uradni list, 7. februarja 1948). Leta 1959 je muzej začasnó izgubil samostojnost (postal je enota ustanovljenega Inštituta za zgodovino delavske-